

గౌరవనీయ న్యాయమూర్తి శ్రీ K. సురేందర్
క్రిమినల్ పిటిషన్ నంబర్లు 2635, 2793 మరియు 2813 / 2019

ఉమ్మడి ఉత్తర్వు:

1. VII అదనపు మెట్రోపాలిటన్ మేజిస్ట్రేట్, హైదరాబాద్ కోర్టులో A3 ద్వారా క్రిమినల్ పిటిషన్ నం.2635/2019, A4 ద్వారా క్రిమినల్ పిటిషన్ నం.2793/2019 మరియు A1 ద్వారా క్రిమినల్ పిటిషన్ నం.2813/2019 దాఖలు చేయబడ్డాయి. పిటిషనర్లు ఒకే కేసును ప్రశ్నిస్తున్నందున, ఈ మూడు పిటిషన్లను ఒకే ఉమ్మడి ఉత్తర్వు ద్వారా పరిష్కరించబడినవి.

2. వాస్తవ ఫిర్యాదుదారుడు తేదీ 20.02.2015న పోలీసులకు ఫిర్యాదు చేశాడు. ఫిర్యాదు ప్రకారం, మిథాని (మిశ్రా ధాతు నిగమ్ లిమిటెడ్), భారత ప్రభుత్వ ఎంటర్ప్రైజెస్ 1500 కిలోల ఫెర్రో టంగ్స్టన్ మిశ్రమలోహాన్ని దిగుమతి చేసుకునే ఉద్దేశ్యంతో సరఫరా చేయడానికి గ్లోబల్ టెండర్లను పిలుస్తున్నట్లు ప్రకటించాయి. UKకి చెందిన M/s. స్పెషాలిటీ కెమికల్స్ UK లిమిటెడ్ అత్యల్ప బిడ్డర్ మరియు తదనుగుణంగా 28.07.2014 తేదీన కొనుగోలు ఆర్డర్ ఇవ్వబడింది. B. ఆంధ్రా (FIRలో A2గా పేర్కొన్నారు) అనే వ్యక్తి పత్రాలపై సంతకం చేశాడు. కొనుగోలు నిబంధనల ప్రకారం, మెటీరియల్ యొక్క మూల దేశం చైనా. M/s. స్పెషాలిటీ కెమికల్స్ UK లిమిటెడ్ కొత్త సరఫరాదారు, కాబట్టి, మిథాని ద్వారా షిప్పింగ్ క్లియరెన్స్ పొందడానికి టెస్ట్ సర్టిఫికేట్ను సమర్పించాలని షరతు విధించబడింది.

3. M/s. స్పెషాలిటీ కెమికల్స్ UK లిమిటెడ్, M/s. రిషబ్ మెటల్స్ అండ్ కెమికల్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ ను నామినేట్ చేసింది, దానిలో A3 స్థానిక భారతీయ ఏజెంట్. పరీక్షా ధృవీకరణ పత్రం ఆధారంగా, తేదీ 23.10.2014న చైనా నుండి మెటీరియల్ పంపబడింది. ఆంధ్రా బ్యాంక్ ద్వారా M/s. స్పెషాలిటీ కెమికల్స్ UK లిమిటెడ్ కు రూ.28,43,035/- చెల్లింపు జరిగింది. 11.12.2014 తేదీన, MIDHANIకి సరుకును పరిశీలించినప్పుడు, సరైన మెటీరియల్ పంపబడిందో లేదో అని నిర్ధారించడానికి బ్యాగులకు ప్రత్యేకమైన గుర్తింపులు (లేబుల్లు) లేవని పేర్కొంటూ మెటీరియల్ ఛాయాచిత్రాలతో పాటు ఇ-మెయిల్ అందించింది. సమాచారం ఫార్వార్డ్ చేయబడింది మరియు M/s. స్పెషాలిటీ కెమికల్స్ UK లిమిటెడ్ యొక్క స్థానిక ప్రతినిధి అయిన A1, ఆ మెటీరియల్ కస్టమ్స్ వద్ద ఉందని తెలియజేశాడు. తేదీ 16.12.2014న, తనిఖీ నిర్వహించబడింది మరియు నమూనాలను విశ్లేషించినప్పుడు, మెటీరియల్ సున్నపురాయి అని, ఫెర్రో

టంగ్స్టెన్ కాదని తేలింది. 18.12.2014 తేదీన, నిందితులకు అది సున్నపురాయి కాబట్టి రవాణాను క్రియర్ చేయలేమని చెప్పి, చెల్లించిన మొత్తాన్ని తిరిగి ఇవ్వాలని కోరారు.

4. 03.01.2015 తేదీన, M/s. స్పెషాలిటీ కెమికల్స్ UK లిమిటెడ్ అందించిన సర్టిఫికేట్ ను MIDHANI ఆ మెటీరియల్ ను సరఫరా చేసిన చైనీస్ సంస్థకు పంపించబడింది. ఆ సర్టిఫికేట్ నకిలీదని సమాచారం అందింది.

5. మిథాని మోసపోయాడని గ్రహించిన అధికారులు ఆంధ్రాను సంప్రదించడానికి ప్రయత్నించారు, కానీ ఎటువంటి స్పందన రాలేదు. నిందితులు A1 మరియు A2 లు M/s. స్పెషాలిటీ కెమికల్స్ UK లిమిటెడ్ నిజమైనదని మరియు వాస్తవానికి వారి మునుపటి అనుబంధ సంస్థ M/s. సిద్ధార్థ్ కార్పొరేట్ ప్రొడక్ట్స్ లిమిటెడ్ చైనా నుండి ఫెర్రో టంగ్స్టెన్ ను కొనుగోలు చేసిందని మరియు M/s. స్పెషాలిటీ కెమికల్స్ UK లిమిటెడ్ కు అనుకూలంగా సముద్ర మార్గంలో అమ్మకాలు చేశారని మరియు అది నిజమైన కంపెనీ అని మరియు వారు బాధ్యత వహించారని తెలియజేశారు.

6. మెటీరియల్ ను మొదట M/s. స్పెషాలిటీ కెమికల్స్ UK లిమిటెడ్ కి విక్రయించిన కార్యాలయం, M/s. రిషబ్ మెటల్స్ & కెమికల్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ మరియు M/s. సిద్ధార్థ్ కార్పొరేట్ ప్రొడక్ట్స్ లిమిటెడ్ వ్యాపారాన్ని నిర్వహిస్తున్న భవనంలోనే ఉంది. ఫిర్యాదుదారుడు సమాచారం కోరగా, ముగ్గురు పిటిషనర్లు దగ్గరి బంధువులు మరియు మూడు కంపెనీలలో డైరెక్టర్లు అని తెలిసింది. ఆ సమాచారాన్ని అణిచివేస్తూ, ప్రతి ఒక్కరూ ఒకరికొకరు వేర్వేరు పాత్రలను ఆపాదించి MIDHANI ని మోసం చేశారు. వాస్తవానికి, M/s. సిద్ధార్థ్ కార్పొరేట్ ప్రొడక్ట్స్ లిమిటెడ్, M/s. స్పెషాలిటీ కెమికల్స్ UK లిమిటెడ్ మరియు M/s. రిషబ్ మెటల్స్ & కెమికల్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ లను ఈ పిటిషనర్లు/నిందితులు నిర్వహిస్తున్నారు. పిటిషనర్లు కుట్రపూరితంగా వ్యవహరించి తాము M/s. సిద్ధార్థ్ కార్పొరేట్ ప్రొడక్ట్స్ లిమిటెడ్ యొక్క ఏజెంట్లమని తప్పుగా పేర్కొన్నారు.

7. ముగ్గురు పిటిషనర్లు చైనా నుండి నకిలీ ధ్రువపత్రాన్ని అందించడం ద్వారా మిథానితో కుట్ర పన్ని మోసం చేశారని మరియు ఫెర్రో టంగ్స్టెన్ కు బదులుగా సున్నపురాయిని పంపడం వల్ల మిథానికి నష్టం వాటిల్లిందని చెప్పబడిన కారణంగా, ఫిర్యాదు దాఖలు చేయబడింది. మిథాని ఆ పదార్థంపై కస్టమ్స్ సుంకం చెల్లించాల్సి వచ్చింది.

8. ఆ ఫిర్యాదు ఆధారంగా, పోలీసులు కేసును దర్యాప్తు చేసి ఛార్జ్ షీట్ దాఖలు చేశారు.

9. పిటిషనర్ల తరపున హాజరైన న్యాయవాది, చైనాలోని M/s చాంగ్షా కాంగ్గే మైనింగ్ కంపెనీ లిమిటెడ్ పై కూడా ఫిర్యాదులు నమోదు చేయబడ్డాయని వాదించారు. ఆ కంపెనీయే ఆ సామగ్రిని పంపింది మరియు ఈ పిటిషనర్లకు సున్నపురాయిని పంపినట్లు ఆరోపించబడిన చైనా కంపెనీతో ఎటువంటి సంబంధం లేదు. M/s సిద్ధార్థ్ కార్పోరేట్ ప్రొడక్ట్స్ లిమిటెడ్, M/s స్పెషాలిటీ కెమికల్స్ యుకె లిమిటెడ్ మరియు M/s రిషబ్ మెటల్స్ & కెమికల్స్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ మరియు M/s చాంగ్షా కాంగ్గే మైనింగ్ కంపెనీ లిమిటెడ్, చైనా అనే కంపెనీలు లావాదేవీల్లో పాల్గొన్న కంపెనీలు కానీ ఏ కంపెనీనీ నిందితులుగా చేర్చలేదు. ప్రాసిక్యూషన్ చెల్లదు మరియు గౌరవనీయ సుప్రీంకోర్టు తీర్పుల దృష్ట్యా దానిని రద్దు చేయాలి అంటే i) శరద్ కుమార్ సంఘి వర్సెస్ సంగీతా రాణి¹; ii) సుశీల్ సేథి మరియు మరొకరు వర్సెస్ అరుణాచల్ ప్రదేశ్ రాష్ట్రం మరియు ఇతరులు²; iii) డిప్యూటీ చీఫ్ లేబర్ కమిషనర్ ద్వారా డేలే డిసాజా వర్సెస్ భారత ప్రభుత్వం³, iv) దిలీప్ ప్రియమణి వర్సెస్ బ్యాంక్ ఆఫ్ బరోడా⁴; v) నెక్కంటి వెంకటరావు వర్సెస్ జక్కా వినోద్ కుమార్ రెడ్డి⁵; vi) నీతా భల్లా వర్సెస్ SMS ఫార్మాస్యూటికల్స్ లిమిటెడ్⁶.

10. మరోవైపు, పిటిషనర్లపై దాఖలు చేసిన దర్యాప్తులో లేదా ఛార్జీషీట్లో ఎటువంటి లోపాలు లేవని ప్రతివాదుల తరపున వాదించారు. ఈ పిటిషనర్లే మిథానితో సంభాషించారు, కాబట్టి పిటిషనర్లే బాధ్యులు.

11. ఫిర్యాదు ప్రకారం, పిటిషనర్లు పరస్పరం సంభాషించుకుని, ఉద్దేశపూర్వకంగా తప్పుడు వాదనలు చేశారని మరియు ఫెర్రో టంగ్స్టన్ కొనుగోలు కోసం ఆ మొత్తాన్ని పంచుకోవడానికి మిథానిని ప్రేరేపించారని పేర్కొన్నారు. అయితే, సున్నపురాయిని పంపారు. పిటిషనర్ల మోసపూరిత చర్యల కారణంగా మిథానికి తప్పుడు అన్యాయం జరిగింది.

12. పిటిషనర్లకు ఆపాదించబడిన చర్యలు వారి వ్యక్తిగత సామర్థ్యాలలో ఉన్నాయి, అయినప్పటికీ కంపెనీల తరపున పనిచేస్తున్నాయి. కల్పిత సర్టిఫికేట్ కూడా సున్నపురాయిని ఫెర్రో టంగ్స్టన్గా తప్పుగా క్లెయిమ్ చేయడానికి అందించబడింది.

¹ 2015 (12) SCC 781

² 2020 (3) SCC 240

³ 2021 AIR (SC) 5626

⁴ 2022 (7) SCALE 472

⁵ Criminal Petitions No.8025 and 8024 of 2021

⁶ 2002(1) ALD (CrL.) 225

13. ఒక సంస్థ తరపున పరోక్షంగా బాధ్యత వహించగల వ్యక్తులను చట్టం పేర్కొనకపోతే మరియు వర్గీకరించకపోతే, క్రిమినల్ ప్రొసిక్యూషన్ సాధ్యం కాదు. ఒక కంపెనీ అనేది స్టాండర్డ్ చార్టర్డ్ బ్యాంక్ కేసులో గౌరవనీయ సుప్రీంకోర్టు నిర్దేశించిన IPC కింద నేరాలకు ప్రొసిక్యూట్ చేయబడే చట్టపరమైన సంస్థ. ఏదైనా చట్టంలోని నిబంధనల ప్రకారం ఒక కంపెనీని నిందితుడిగా చేస్తే, లావాదేవీలకు బాధ్యత వహించే మరియు చట్టంలో పేర్కొన్నట్లయితే కంపెనీని రోజువారీ ప్రాతిపదికన నడిపించడానికి బాధ్యత వహించే వ్యక్తులకు సంబంధించి పరోక్ష బాధ్యత తలెత్తుతుంది.

14. ప్రస్తుత కేసులో, వాస్తవ ఫిర్యాదుదారుడి కేసులో పిటిషనర్లు ఒకే భవన సముదాయంలో నడుస్తున్న కంపెనీలను స్థాపించి, మిథానిని మోసం చేశారని చెప్పబడుతుంది. ఈ పరిస్థితులలో, కంపెనీలను నిందితులుగా చేర్చే ప్రశ్న తలెత్తదు. ఇప్పటికే చెప్పినట్లుగా, IPC కింద నేరాలకు, ఎటువంటి బాధ్యత ఉండకూడదు. ఈ పిటిషనర్లు మిథానిని సంప్రదించి, ఈ ప్రక్రియలో మిథానికి తప్పుడు నష్టం కలిగించే మోసపూరిత చర్యలకు పాల్పడినప్పుడు, కంపెనీని నిందితులుగా చేయకుండా పిటిషనర్లను ప్రొసిక్యూట్ చేయలేమని చెప్పలేము. ప్రొసిక్యూషన్ కేసు ప్రకారం, ఈ పిటిషనర్లు తప్ప మరెవరూ కంపెనీ తరపున మిథానిని సంప్రదించలేదు. ఒక వ్యక్తి ఒక కంపెనీని స్థాపించి, కంపెనీ పేరుతో మోసం చేస్తే, అటువంటి కంపెనీని నిందితులుగా చేయాలని దీని అర్థం కాదు. ప్రస్తుత కేసు వాస్తవాలలో, కంపెనీలను నిందితులుగా చేయకుండా, పిటిషనర్లను ప్రొసిక్యూట్ చేయడంలో ఎటువంటి చట్టవిరుద్ధత లేదు.

15. పై చర్చ దృష్ట్యా, మూడు క్రిమినల్ పిటిషన్లు విఫలమయ్యాయి మరియు తదనుగుణంగా కొట్టివేయబడ్డాయి.

శ్రీ కె.సురేందర్, న్యాయమూర్తి

తేదీ: 15.11.2023

గమనిక: LR కాపీని గుర్తించాలి.

బి/ఓ.కెవిఎస్